

جولانی مسافر بعدی قطار پیمان ابراهیم؟

انتشار خبر نامه احمد الشرع به دونالد ترامپ شاید کمتر شنونده‌ای را متعجب کرد؛ اما شاید محتوای این نامه سبب شد تا کارشناسان حوزه شامات خود را آماده تغییر ژئوپلیتیک سیاسی- امنیتی در منطقه شامات کنند که می‌تواند موازنه‌قوا در میان کشورهای حوزه غرب آسیا تغییر دهد. در حالی که ارتش اسرائیل حضور جدی در استان قنیطره دارد و صهیونیست‌ها سعی دارند تا با تحریک اقلیت دروزی در منطقه السویدا زمینه تجزیه این کشور عربی را فراهم آورند؛ حاکم جدید دمشق تصمیم گرفته است تا به جای انتخاب گزینه «مقاومت» سر تعظیم در برابر نتانیاهو فرود آورد! «جولانی» بی‌توجه به احساسات ضداسرائیلی مردم سوریه در نامه ترامپ رسماً برای پیوستن به پیمان ابراهیم و صلح به رژیم اشغالگر قدس اعلام آمادگی کرده است! روز پنج شنبه کوری میلز نماینده کنگره آمریکا پس از دیدار با احمد الشرع، صراحتاً اعلام کرد که سوریه به دنبال عادی‌سازی روابط با اسرائیل است. در جریان این دیدار مارلین استانزمن نماینده کنگره نیز حضور داشته است. ظاهراً دستورکار نشست میان وی با حاکم جدید سوریه برداشته شدن تحریم‌های سزار و امکان سنجی صلح میان دمشق- تل‌آویو بوده است. همچنین طرفین در خصوص امکان کنار گذاشتن رهبران شبه نظامی از دولت، نابودی کامل تسلیحات شیمیایی و همکاری مشترک در زمینه مبارزه با تروریسم به بحث و تبادل نظر پرداختند. پس از سقوط اسد، دولت نتانیاهو با زیرپا گذاشتن توافقنامه ۱۹۷۴ به پنهان‌مقاله با تهدیدات بالقوه در سوریه بخشی بزرگی از خاک این کشور عربی را اشغال و تقریباً تمام استعدادهای نظامی دولت جدید سوریه را نابود کرده است! حال نمایندگان کنگره آمریکا امیدوارند تا با حمایت لابی‌های یهودی- عربی و در عین حال با دستاویز قرار دادن احتمال بازگشت سوریه به آغوش چین، روسیه یا ایران، زمینه بهبود روابط دمشق با غرب را فراهم آورند. بی‌اعتمادی ظاهری رژیم صهیونیستی به دولت جدید سوریه بیش از آنکه ناشی از احساس ترس واقعی از نیروهای سلفی یا افزایش نفوذ ترکیه باشد، ناشی از میل سیری نابذیر ارتش این رژیم برای توسعه ارضی و غارت منابع طبیعی سوریه است. در چنین شرایطی برخی تحلیل‌گران معتقدند که اعلام آمادگی الشرع برای عادی‌سازی روابط با تل‌آویو اقدامی اشتباه است که هیچگاه از سمت صهیونیست‌ها مورد پذیرش قرار نخواهد گرفت. در سوی مقابل عده‌ای دیگر از کارشناسان معتقدند که سوریه جدید برای بازپس گرفتن حداقل بخشی از خاک خود چاره‌ای جز عادی‌سازی روابط با اسرائیل و پذیرش همسایه جنوبی خود ندارد! در این دوگانه به نظر می‌رسد کفه ترازو به نفع گروه نخست سنگینی می‌کند، زیرا تجربه تاریخی ثابت کرده است که اسرائیل بیش از آنکه به دنبال صلح با کشورهای عربی باشد، در سودای تحقق رویای «از نیل تا فرات» و عملیاتی کردن کردپور داوود است.

سناریوهای عادی‌سازی

سناریوهای عادی‌سازی روابط سوریه و اسرائیل به عوامل متعددی بستگی دارد. در سناریوی خوش‌بینانه پیوستن سوریه به پیمان ابراهیم می‌تواند با میانجی‌گری آمریکا و حمایت کشورهای عربی همراه شود، که نتیجه آن کاهش تنش در جولان و همکاری‌های اقتصادی محدود خواهد بود؛ رژیم صهیونیستی نیز که همواره نگران نفوذ ایران و، حزب... و اسلام‌گرایان جهادی در سوریه بوده، ممکن است از این فرصت برای تضمین امنیت مرزهای خود استقبال کند. اما در سناریوی بدبینانه و البته واقع بینانه میل اسرائیل برای توسعه ارضی می‌تواند این روند را مختل کند. مردم سوریه نیز پس از سال‌ها تبلیغات ضداسرائیلی، ممکن است با این چرخش سیاسی مخالفت کنند. همچنین رژیم ممکن است شروطی مانند خلع سلاح شبه‌نظامیان یا تضمین‌های امنیتی سخت‌گیرانه مطرح کند که پذیرش آن برای دمشق دشوار باشد. تحریم‌های سزار با هدف فشار بر رژیم پشار اسد طراحی شده بود، اما با تغییر قدرت در سوریه و ظهور دولت موقت امکان بازنگری در این تحریم‌ها وجود دارد. اگر عادی‌سازی روابط با اسرائیل به نتیجه برسد، آمریکا ممکن است به عنوان مشوق، بخشی از این تحریم‌ها را کاهش دهد یا لغو کند، به‌ویژه اگر دولت جدید سوریه تعهد به اصلاحات و قطع ارتباط با محور مقاومت نشان دهد. با این حال کنگره آمریکا و متحدان اروپایی ممکن است خواستار شروطی مانند رعایت حقوق بشر و شفافیت سیاسی شوند. جامعه بین‌المللی هنوز در حال ارزیابی دولت موقت است و هرگونه تخفیف تحریم‌ها به ثبات سیاسی و همکاری منطقه‌ای بستگی دارد. در نهایت موفقیت این روند به دیپلماسی فعال و تعادل میان منافع داخلی و خارجی سوریه وابسته است. در پایان باید گفت پیوستن سوریه به پیمان ابراهیم به مثابه زلزله سیاسی می‌تواند نظم امنیتی منطقه شرق مدیترانه را تغییر دهد. پیش از این حضور سوریه، لبنان و باریکه غزه سبب شده بود تا رژیم صهیونیستی با یک وضعیت «حلقه آتش» مواجه شده و نتواند دامنه تهدیدات خود را مرزهای ایران نزدیک کند. حال با سقوط نظام پیشین سوریه و تمرکز حزب... بر امور داخلی لبنان این امکان وجود دارد که نظم امنیتی- سیاسی این منطقه برای همیشه تغییر کند. این نظام جدید تاسیس نه تنها دیگر نسبت چندانی با منافع ملی ایران ندارد بلکه می‌تواند سکوی تهدیدی علیه منافع ملی ایران باشد. برخی کارشناسان معتقدند اگر فرایند الحاق سوریه به پیمان ابراهیم با موفقیت طی شود این امکان وجود دارد که لبنان دیگر کاندید پیوستن به این پیمان باشد. در صورت وقوع این سناریو گروه‌ها و عناصر مقاومت با وضعیت بسیار پیچیده‌ای مواجه شده و ممکن است وارد بحرانی ناخواسته و طولانی مدت با سایر نیروهای سیاسی غیرهمسو شوند. برهمین اساس باید منتظر ماند و دید که آیا ترامپ قصد دارد تا در جریان سفر به جنوب خلیج فارس از اعضای جدید پیمان ابراهیم رونمایی کند یا آنکه دربارکلی‌ها سعی دارند پس از دفع تهدیدها از این دستاورد رونمایی نمایند؟

سیدرضا کرمی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

فاجعه بندرعباس یک هشدار بزرگ به مسئولان است

فاجعه بندرعباس باید آخرین درس عبرت برای مسئولان باشد

فاجعه بندرعباس به دلیل استفاده از افراد غیرمتخصص

در جایگاه‌های حساس است

آرمان ملی- احسان انصاری: تعداد قربانیان فاجعه بندرعباس روزبه‌روز بیشتر می‌شود و تا لحظه تنظیم این گزارش ۷۰ نفر از هموطنانمان در این حادثه غمبار جان خود را از دست داده‌اند. همچنین نزدیک ۲۲ نفر در این حادثه مفقود شده و جسد ۲۲ نفر هم قابل شناسایی نیست. این در حالی است که هر چه عمق فاجعه بیشتر می‌شود برخی تلاش می‌کنند انگشت اتهام را به سمت دیگری بچرخانند و خود را تبرئه کنند. در ساعات گذشته که افزایش تعداد قربانیان احساسات عمومی را به شدت جریحه‌دار کرده، برخی به دنبال این هستند که وزیر و راه شهرسازی را به مجلس احضار کنند و برخی نیز وزیر صمت را مقصر اصلی این فاجعه بزرگ می‌دانند. این در حالی است که کمیته بررسی علل حادثه آتش‌سوزی در بندر شهید رجایی با صدور اطلاعیه‌ای نتایج اولیه

حادثه بندرعباس را به چه میزان ناشی از سوء مدیریت می‌دانید؟

برخی حوادث در زندگی اجتناب‌ناپذیر است و در همه کشورهای جهان رخ می‌دهد. به هر حال آفت و چالش جزئی از زندگی انسان است و نمی‌توان شرایطی را متصور شد که همواره در زندگی انسان و یا یک جامعه آرامش کامل حاکم باشد. با این وجود و در عصر کنونی که به عصر ارتباطات و اطلاعات معروف است امکاناتی که در اختیار انسان قرار گرفته باعث شده از بسیاری از حوادث جلوگیری کند که متأسفانه مادر کشورمان از این امکانات به خوبی استفاده نمی‌کنیم و به همین دلیل نیز با فجایی مانند آنچه در بندرعباس رخ داد مواجه می‌شویم. براساس آنچه مسئولان بررسی کننده اعلام کرده‌اند گویا سهل‌انگاری در این حادثه محرز شده و به همین دلیل باید عوامل اصلی این حادثه مشخص شود که جرارد بندرعباس به عنوان مهم‌ترین بندر کشور که باید دارای تجهیزات و امکانات بالایی باشد، سهل‌انگاری باعث چنین حوادث تلخی شده است. من فکر می‌کنم نباید به راحتی از کنار چنین حادثه تلخی عبور کرد و بلکه باید با شناخت دلایل آن اجازه تکرار آن را نداد. در سال‌های اخیر حوادث دیگری نیز در کشور رخ داده بود که نیازمند بررسی دلایل و ریشه‌های آن بود. شاید اگر توجه به ریشه‌های این حوادث زودتر با دقت بیشتری صورت می‌گرفت شاهد تکرار آن نمی‌شدیم و برخی از هموطنانمان را از دست نمی‌دادیم. در شرایط کنونی مردم بندرعباس عزادار و سوگوار هستند که این موضوع باعث شده مردم ایران عزادار و سوگوار باشند. در چنین شرایطی مسئولان باید به جای شمار دادن دلایل اصلی را مشخص کنند و متخلفان را مجازات کنند تا دیگر شاهد چنین اتفاقات تلخی نباشیم.

انفجار بندرعباس چه هشدارها و پیام‌هایی برای مسئولان و جامعه دارد؟

فاجعه یک هشدار و درس عبرت بزرگ است که مسئولان جامعه باید به آن توجه کنند. در دنیای امروز نمی‌توان از کنار برخی حوادث به راحتی عبور کرد و نیاز به بررسی و مدیریت دارد. نکته دیگر اینکه ما تا زمانی که به دنبال مدیریت بحران پس از ایجاد بحران باشیم به نتیجه نمی‌رسیم. رویکرد صحیح این است که ما با مدیریت صحیح و ایجاد استانداردهای بین‌المللی از وقوع حوادث پیشگیری کنیم. در همه کشورهای جهان نیز بیش از آنکه برای مدیریت

تازمانی که برخی مدیران نسبت به رعایت استانداردها و نکات ایمنی توجه جدی نداشته باشند و برای آن برنامه‌ریزی نکنند، این احتمال وجود دارد که فجایی مانند آنچه در بندرعباس رخ داد دوباره اتفاق بیفتد

بررسی‌های خود را اعلام کرده است. این کمیته در این زمینه به سه عامل تأکید کرده است. یک: قصور در رعایت اصول ایمنی و پدافند غیرعامل محرز شده است. دو: خلاف‌اظهاری در برخی موارد وجود داشته و دستگاه‌های امنیتی و قضائی با جدیت در پی شناسایی خاطیان هستند. سه: علت‌یابی قطعی این حادثه مستلزم بررسی کامل و همه‌جانبه ابعاد مختلف آن است که به دلیل الزامات کارشناسی، نیازمند طی شدن فرایندهای فنی و آزمایشگاهی است؛ اگرچه بدون فوت وقت مراحل اجرایی آن دنبال خواهد شد و در اسرع وقت به اطلاع عموم مردم خواهد رسید. به همین دلیل «آرمان ملی» برای بررسی ابعاد و پیامدهای فاجعه بندرعباس با حجت‌الاسلام سیدرضا کرمی نماینده ادوار مجلس شورای اسلامی گفت‌وگو کرده که در ادامه می‌خوانید.

شدند که نه تنها تخصص لازم را نداشتند و بلکه حضور آنها در دولت باعث حاشیه‌هایی هم شده است. یک مجموعه زمانی می‌تواند خوبی کار کند و کارآمدی داشته باشد که از بالا به خوبی مدیریت شود. به همین دلیل نقش مدیر در سازمان‌ها و نهادهای مختلف از اهمیت زیادی برخوردار است. من معتقدم برای اینکه شاهد تکرار چنین فجایی مانند آنچه در بندرعباس رخ داد نباشیم باید رویکرد انتخاب مدیران تجدید نظر کنیم و از کسانی در مدیریت کشور استفاده کنند که دارای تخصص و تجربه کافی هستند. تنها در چنین شرایطی است که می‌توان نسبت به عدم تکرار چنین اتفاقات غم‌انگیزی جلوگیری کرد.

در سال‌های اخیر تعداد چنین حوادثی در کشور افزایش داشته و هر از چند گاهی شاهد این گونه اتفاقات تلخ هستیم. چرا میزان این حوادث در کشور افزایش پیدا کرده و برای جلوگیری از آن چه باید کرد؟

عوامل مختلفی در این زمینه نقش دارند و تنها یک دلیل برای این حوات وجود ندارد. برخی عوامل مدیریتی است یعنی به دلیل نداشتن تخصص و تجربه رخ می‌دهد. در مقابل برخی عوامل به اشتباهات فردی یا بی‌مردگی فردی در جای حساسی اقدامی انجام می‌دهد که نباید انجام بدهد و در نتیجه اتفاقی رخ می‌دهد که جان دگران را به خطر می‌اندازد. با این وجود مهم‌ترین دللی که در حوادث سال‌های اخیر نقش داشته عدم رعایت نکات ایمنی و سهل‌انگاری بوده است. هنگامی که یک مجموعه و یا به صورت کلی یک جامعه دارای نظم و مدیریت باشد امکان خطای انسانی و سهل‌انگاری خود به‌خود کاهش پیدا می‌کند. این در حالی که اگر چنین وضعیتی وجود نداشته باشد نه تنها افراد زیرمجموعه به وظایف خود عمل نمی‌کنند و بلکه اقدامات مخربی انجام می‌دهند که در نهایت کل سیستم و مجموعه و حتی کسانی که در بیرون از مجموعه هستند ضرر می‌کنند. به همین دلیل من معتقدم ما باید نگاهی نو به این مسائل داشته باشیم و از حوادث غم‌انگیزی که تاکنون رخ داده درس عبرت بگیریم. تا زمانی که برخی مدیران نسبت به رعایت استانداردها و نکات ایمنی توجه جدی نداشته باشند و برای آن برنامه‌ریزی نکنند، این احتمال وجود دارد که فجایی مانند آنچه در بندرعباس رخ داد دوباره اتفاق بیفتد. فاجعه بندرعباس می‌تواند آخرین درس عبرت مدیران جامعه باشد که با توجه به اتفاقاتی که رخ داده دیگر اجازه ندهند چنین حوادثی تکرار شود.

ما در مدیریت بحران دچار ضعف‌های مشهودی هستیم. در همین حادثه‌ای که در بندرعباس رخ داده به خوبی می‌توان متوجه شد که تجهیزات کم و عدم رعایت نکات ایمنی دلیل اصلی این فاجعه بوده است

توافق متفاوتی از بحرام به دست بیاید. حالا باید ببینیم که تفاوت آن چیست؟ من هم نمی‌دانم و باید مذاکرات را دنبال کرد. بهشتی‌پور با تأکید بر این نکته هر حال اگر بخواهیم واقع‌بینانه قضاوت کنیم، واقعیت یک توافق داد و ستد است، تصریح کرد: در این گفت‌وگوها و مذاکرات بحث این است که یک چیزی بدیم و چیزی بگیریم. منتها مهم این است که آن چیزی که داده می‌شود فکر می‌کنم که طرف اروپایی اگر عاقل باشد، حتماً می‌رود به سمت اینکه یک تعادلی بین داده و ستاده به وجود بیاورد و یک سهمی هم برای خود در نظر بگیرد و بتواند وارد بازار ایران شود.

یادداشت

تأثیر توافق قوی با ضعیف بر نرخ دلار

محمود جامسار

اقتصاد دانش

افزایش قیمت دلار نسبت به ریال از دو منشأ عمده سرچشمه می‌گیرد: یکی منشأ اقتصادی و دیگری سیاسی. از منظر اقتصادی، می‌توان به رابطه کسر بودجه و تورم اشاره کرد، هرچقدر دولت نتواند از مسیرهای پایدار (مثل مالیات یا فروش دارایی‌های واقعی) کسری خود را جبران کند و به جای آن به چاپ پول روی بیاورد، در نهایت ارزش پول ملی کاهش یافته و دلار گران می‌شود. به‌ویژه در شرایطی که تولید واقعی نیز تضعیف شده و تقاضا برای دارایی‌های امن‌تر (مثل دلار و طلا) بالاست، واردات تورم‌کشور صادرکننده را به ایران منتقل می‌کند که نتیجه آن افزایش هزینه‌های تولید و تورم و به تبع آن بالا رفتن قیمت دلار است. سیاست دولت برای تأمین کسر بودجه و بالا بردن مصنوعی قیمت دلار، دلیل اقتصادی دیگری برای گران شدن دلار است. کاهش تولید ناخالص داخلی در پی بحران‌های اقتصادی و اجتماعی به بروز تورم، کاهش ارزش پول ملی و افزایش بهای ارزهای معتبر خارجی می‌انجامد، افزایش بهای کالاهای عمومی توسط دولت سطح عمومی قیمت‌ها را بالا برده و به کاهش قدرت خرید افزایش حقوق و دستمزد، ماریج دستمزد قیمت را رقم می‌زند که نتیجه آن تورم و افزایش قیمت دلار است. عوامل دیگری نظیر قطعی، کمبودهای مصنوعی (احتکار)، فساد و به‌طور کلی هر عاملی که عرضه را تحت فشار و کاهش قرار دهد اسباب بروز تورم و افزایش دلار خواهد شد. از منظر عوامل سیاسی تحریم‌ها، فشارهای خارجی، جد افتادن اقتصاد از زنجیره تأمین جهانی، شرایط مذاکرات و تنش‌های سیاسی با آمریکا، اسرائیل و متحدان‌شان، اثر قابل‌توجهی بر انتظارات تورمی مردم و فعالان اقتصادی دارد. حتی بدون تغییر بنیادین در اقتصاد، اگر چشم‌انداز بدتر شود با ترس از تحریم‌های جدید یا تشدید درگیری‌های منطقه‌ای ایجاد شود، مردم و بازار به سمت خرید ارز هجوم می‌آورند و قیمت دلار بالا می‌رود. به همین دلیل، قیمت دلار در ایران بسیار انتظاری و وابسته به اخبار و گمانه‌زنی‌هاست. در پی حضور جمهوری اسلامی در میز مذاکره و تقویت احساس شهروینی به رفع خطر تهاجم نظامی به ایران بازار نرخ دلار به این تحولات واکنش مثبت نشان داد. در دور اول مذاکرات بین ایران و آمریکا که دوطرف بر پیشرفت مثبت مذاکرات اعلان کردند، تأثیر روانی خود را بر کاهش ۲۰ هزار تومانی دلار نشان داد. در دور دوم که اظهار نظرهای ضد و نقیضی از سوی طرفین آرایه شد، نه تنها روند کاهشی دلار را خنثی کرد بلکه بایک نوسان افزایشی ۲ تا ۳ هزار تومانی روبه‌رو شد. دور سوم که اطلاعات مربوط به افزایش فاصله بین مواضع دوطرف رسانه‌ای شد معصوم‌ادر مورد کمیّت غنی سازی، شیوه راستی آزمایی، تضمین اجرای توافق، افزایش مدت توافق نسبت به بحرام و انتظار آمریکا بر دست یابی به توافق بحرام پلاس که قوی تر از بحرام است دسترسی به توافق را با ابهام روبه‌رو کرد و از طرفی حادثه بندرعباس که به اعتبار منابع متفاوت و رسانه‌های غربی معطوف به ادعای اشتغال سوخت جامد وارداتی از چین برای سوخت موشک‌های بالستیک بوده است بر فضای مذاکرات تأثیر منفی بر جای خواهد گذاشت و لذا با شکل‌گیری و افزایش انتظارات تورمی، امروز دلار روند صعودی به خود گرفت. در ضمن علیرغم آنکه بخش کمتری از کالاهای اساسی از این بندر وارد می‌شود قطعاً در روزهای آینده خود را در کمبود کالاهای اساسی آشکار می‌کند و قیمت هم به جهت سودجویی واردکنندگان که محاط در مثلث ثروت، قدرت و اطلاعات هستند و هم احتمالاً به علت کمبود کالاها افزایش می‌یابد که به معنای افزایش قیمت‌ها و تورم است که قیمت دلار را افزایش می‌دهد. محل و تاریخ دور چهارم مذاکرات هنوز نامشخص است. تهدیدهای اسرائیل در پرچین‌د برنامه هسته‌ای و اعلام اینکه یک توافق بد، بدتر از عدم توافق است و اظهارات ترامپ پس از گفت‌وگوی تلفنی با نتانیاهو، که هماهنگی خود را در مورد مذاکرات با جمهوری اسلامی با وی اعلام کرد و تهدیدهای نظامی متقابل ایران، دورنمای مذاکره را بسیار مبهم کرده و پیش‌بینی پذیری آینده را به چالش کشیده و به نظر می‌رسد که تأثیر آن بر افزایش قیمت دلار قطعی خواهد بود. با توجه به آنچه گفته شد و با عنایت به این‌که فعلاً هیچ نشانه روشنی از حصول یک توافق پایدار و قوی دیده نمی‌شود، روند دلار در کوتاه‌مدت به احتمال زیاد افزایشی یا نوسانی، صعودی خواهد بود. اگر هم توافقی حاصل شود، آنچه مهم است کیفیت و قدرت آن توافق است؛ توافقی که ایران را وارد ابه امتیازدهی زیاد کند بدون اینکه دسترسی کامل به منابع مالی مسدود شده یا رفع تحریم‌ها را فراهم کند، اثر کاهشی محدودی بر دلار خواهد داشت و مانند گارد هم نخواهد بود. حتی در صورت حصول یک توافق ضعیف یا طولانی شدن روند مذاکرات، انتظارات تورمی کماکان بالاست و فشار بر نرخ دلار ادامه خواهد داشت و در نبود اصلاحات عمیق اقتصادی و سیاسی، کاهش قابل توجه و پایانداری در قیمت دلار متصور نیست.